

ที่ นร ๑๑๐๕/๕๕๔๙

สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๙๖๒ ถนนกรุงเกษม กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐

ก/ กันยายน ๒๕๖๑

เรื่อง ภาวะสังคมไทยไตรมาสสองปี ๒๕๖๑

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือรองนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรี ๑ ฉบับ
๒. รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสสองปี ๒๕๖๑ จำนวน ๑๐๐ ชุด

ตามที่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้เผยแพร่รายงาน ภาวะสังคมไทยไตรมาสสองปี ๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๑ นั้น

ในการนี้ สำนักงานฯ ใคร่ขอเสนอเรื่อง ภาวะสังคมไทยไตรมาสสองปี ๒๕๖๑ มาเพื่อ คณะรัฐมนตรีทราบ ทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรี (นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์) กำกับบริหารราชการสำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าว เสนอคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว โดยมีรายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. ความเคลื่อนไหวทางสังคมไตรมาสสองปี ๒๕๖๑

๑.๑ การจ้างงานเพิ่มขึ้น โดยมาจากภาคเกษตรที่ขยายตัวได้ดี อัตราการว่างงาน ลดลง รายได้และผลิตภาพแรงงานยังคงขยายตัวได้ดี

ไตรมาสสองปี ๒๕๖๑ การจ้างงานเพิ่มขึ้นร้อยละ ๐.๙ เป็นการจ้างงานภาคเกษตร ที่เพิ่มขึ้นร้อยละ ๓.๐ เนื่องจากสภาพอากาศที่เอื้ออำนวยและมีการขยายพื้นที่เพาะปลูก ส่วนนอกภาค เกษตรมีการจ้างงานทรงตัวเท่ากับไตรมาสสองปี ๒๕๖๐ แต่มีสัญญาณการจ้างงานที่ดีขึ้นในหลายสาขา ได้แก่ สาขาอุตสาหกรรมการผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒.๖ ปรับตัวดีขึ้นต่อเนื่องจากไตรมาสหนึ่งปี ๒๕๖๑ และ เป็นการเพิ่มขึ้นครั้งแรกในรอบ ๑๑ ไตรมาส ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการส่งออกสินค้าและการบริโภค ภายในประเทศที่ขยายตัวดี สาขาโรงแรมและภัตตาคาร มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นร้อยละ ๕.๗ ตามการเพิ่มขึ้น อย่างต่อเนื่องของนักท่องเที่ยวต่างชาติ และสาขาการก่อสร้าง แม้การจ้างงานยังลดลงแต่เป็นการลดลง ในอัตราที่ต่ำกว่า ๕ ไตรมาสที่ผ่านมา ทั้งนี้ ต้องติดตามการจ้างงานในสาขาค้าส่งค้าปลีกที่ลดลงต่อเนื่อง ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการและส่งเสริมการซื้อขายสินค้า โดยเฉพาะในรูปแบบการค้าออนไลน์ ทำให้ความต้องการจ้างงานลดลง

ผู้ว่างงานมีจำนวน ๔.๑ แสนคน คิดเป็นอัตราการว่างงานเท่ากับร้อยละ ๑.๑ ลดลงเมื่อเทียบกับร้อยละ ๑.๒ ในช่วงเดียวกันของปี ๒๕๖๐ ชั่วโมงการทำงานของแรงงานโดยรวมใน ไตรมาสสองปี ๒๕๖๑ เฉลี่ยเท่ากับ ๔๓.๒ ชั่วโมง/สัปดาห์ ลดลงร้อยละ ๐.๑ โดยสาขาที่มีชั่วโมง การทำงานลดลงได้แก่ สาขาก่อสร้าง และค้าส่งค้าปลีก แต่สาขาหลักได้แก่ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม และโรงแรมและภัตตาคาร มีชั่วโมงการทำงานของแรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ ๐.๙ ๐.๒ และ ๐.๓ ตามลำดับ

/สะท้อน...

สะท้อนกิจกรรมการผลิตที่เพิ่มขึ้นในสาขาดังกล่าว รายได้ที่แท้จริงของแรงงานภาคเอกชนเพิ่มขึ้นร้อยละ ๐.๗ ผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อคนเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓.๗

ประเด็นด้านแรงงานที่ต้องเฝ้าระวังในระยะต่อไป ได้แก่

(๑) ความเสี่ยงจากสถานการณ์อุทกภัยที่ส่งผลกระทบต่อรายได้เกษตรกร จากภาวะฝนตกหนักและเกิดอุทกภัยในบางพื้นที่ในช่วงเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม ๒๕๖๑ และภาวะน้ำหลากและอุทกภัยที่มักเกิดในช่วงเดือนกันยายน-ตุลาคมของทุกปี ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ภาคเกษตรและการมีงานทำของเกษตรกร ซึ่งต้องเฝ้าระวังเตรียมมาตรการป้องกันและบรรเทาผลกระทบในช่วงครึ่งหลังของปี ๒๕๖๑

(๒) ปัญหาการว่างงานของผู้สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เมื่อรวมกับผู้จบการศึกษาใหม่ที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานในไตรมาสสามปี ๒๕๖๑ ประมาณ ๓.๒ แสนคน อาจส่งผลให้มีผู้ที่ยังไม่ได้งานมีจำนวนเพิ่มขึ้น ซึ่งปัจจุบันผู้จบปริญญาตรีที่ว่างงานมากยังคงเป็นผู้ที่จบทางด้านสังคมศาสตร์ และการบริหาร ได้แก่ ศิษศาสตร สังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ ธุรกิจและบริหาร วารสารและวารสารสนเทศ นอกจากนี้ สาขาวิศวกรรมศาสตร์และคอมพิวเตอร์ ก็มีผู้ว่างงานมากเช่นกัน ส่วนหนึ่งเนื่องจากความไม่สอดคล้องระหว่างสมรรถนะของผู้สมัครงานกับความต้องการของผู้ประกอบการ และผู้สมัครงานรองานที่ให้ผลตอบแทนตามที่ต้องการ ภาครัฐโดยกระทรวงแรงงานได้จัดให้มีบริการ “ศูนย์ที่มีงานทำ (Job Ready Center)” เพื่อจัดหางานให้ผู้จบปริญญาตรี โดยให้บริการจับคู่ตำแหน่งงานระหว่างผู้ที่กำลังหางานทำกับผู้ประกอบการ ให้คำปรึกษาแนะแนวอาชีพ การฝึกอบรมเพิ่มทักษะ และติดตามการมีงานทำรายบุคคล นอกจากนี้ ยังมีศูนย์บริการจัดหางานเพื่อคนไทย (Smart Job Center) เป็นระบบที่เปิดให้ผู้สมัครงานเข้ามาค้นหาตำแหน่งงานที่สถานประกอบการประกาศ และสถานประกอบการเข้ามาค้นหาผู้สมัครงานที่มีคุณสมบัติตามที่สถานประกอบการต้องการ ซึ่งในช่วง ๑๐ เดือนแรกของปีงบประมาณ ๒๕๖๑ มีผู้มาใช้บริการ ๑๖๖,๑๖๐ คน สูงกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ทั้งปีที่ ๑๕๐,๐๐๐ คน

๑.๒ หนี้สินครัวเรือนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่ยังมีสามารถในการชำระหนี้

ไตรมาสหนึ่งปี ๒๕๖๑ หนี้สินครัวเรือนมีมูลค่าเท่ากับ ๑๒.๑๗ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีที่แล้วร้อยละ ๕.๒ และคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๗๗.๗ ต่อ GDP และยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในไตรมาสสองปี ๒๕๖๑ พิจารณาจากยอดคงค้างสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคส่วนบุคคลของธนาคารพาณิชย์ที่ขยายตัวร้อยละ ๘.๐ ด้านความสามารถในการชำระหนี้ เมื่อพิจารณาสัดส่วนหนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อสินเชื่อรวมลดลงจากร้อยละ ๒.๗๘ ในไตรมาสหนึ่งปี ๒๕๖๑ เป็นร้อยละ ๒.๗๒ ในไตรมาสนี้ โดยลดลงในสินเชื่อเกือบทุกประเภท ยกเว้นสินเชื่อที่อยู่อาศัยที่ยังเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ภาครัฐมีมาตรการแก้ไขปัญหานี้ครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ในระบบและนอกระบบ โดยมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหานี้ในระบบ ได้แก่ การออกมาตราการควบคุมบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคล การปรับโครงสร้างหนี้ผ่านโครงการคลินิกแก้หนี้ การจัดอบรมความรู้ทางการเงินและบริหารจัดการให้กับผู้เข้าร่วมโครงการฯ มาตรการแก้ไขปัญหานอกระบบ ได้แก่ การออกพระราชบัญญัติห้ามเรียกเก็บดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. ๒๕๖๐ เพิ่มโทษกับเจ้าหนี้นอกระบบ การกวดขันจับกุมผู้ปล่อยกู้ การเพิ่มช่องทางการเข้าถึงสินเชื่อในระบบ นอกจากนั้น ยังดำเนินการให้ความรู้ทางการเงิน และแนะแนวการประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้แก่บุคคลทั่วไปอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการส่งเสริมการสร้างวินัยการออมตั้งแต่วัยเด็ก และการดำเนินชีวิตโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่ช่วยแก้ไขปัญหการก่อหนี้ที่เกิดจากความไม่ระมัดระวังและไม่จำเป็น

๑.๓ การเจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังโดยรวมเพิ่มขึ้น ผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกเพิ่มขึ้น เกือบ ๒ เท่า และต้องเฝ้าระวังโรคที่มีกระบาดในช่วงฤดูฝน

ไตรมาสสองปี ๒๕๖๑ จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังโดยรวมเพิ่มขึ้นจากไตรมาสเดียวกันของปี ๒๕๖๐ ร้อยละ ๒๐.๔ โดยเฉพาะผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกเพิ่มขึ้นเกือบ ๒ เท่า คือ ร้อยละ ๘๖.๗ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี ๒๕๖๐ ผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเด็กอายุ ๑๐-๑๔ ปี แต่ผู้เสียชีวิตส่วนมากเป็นกลุ่มวัย ๑๕ ปีขึ้นไป ภาครัฐร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ครู นักเรียน และประชาชนในพื้นที่ ช่วยกันกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายทุกสัปดาห์อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ต้องเฝ้าระวังโรคที่มีกระบาดในช่วงฤดูฝน ได้แก่ โรคไข้หวัดใหญ่พบผู้ป่วยเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓๒.๗ และโรคมือ เท้า ปาก เพิ่มขึ้นร้อยละ ๕.๔ โดยส่วนใหญ่เป็นเด็กอายุต่ำกว่า ๕ ปี รวมทั้งโรคปอดอักเสบพบผู้ป่วยเพิ่มขึ้นร้อยละ ๗.๓ พบได้ทุกช่วงอายุ เด็กอายุน้อยกว่า ๔ ปีและผู้สูงอายุ ๖๕ ปีขึ้นไป มีโอกาสเกิดความเสี่ยงของโรคได้มากกว่า ส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากการติดเชื้อไวรัสอาร์เอสวี ที่สามารถติดเชื้อได้โดยตรงและเกิดเป็นโรคแทรกซ้อนรุนแรงในกลุ่มทารกที่คลอดก่อนกำหนด หรือมีความผิดปกติของหัวใจแต่กำเนิด พบมากในเด็กอายุต่ำกว่า ๕ ปี และทารก

๑.๔ ค่าใช้จ่ายและจำนวนผู้สูบบุหรี่และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลงอย่างต่อเนื่อง

ค่าใช้จ่ายในการบริโภคบุหรี่และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลงจากช่วงเดียวกันของปีที่แล้วร้อยละ ๒.๔ และ ๑.๓ ตามลำดับ โดยค่าใช้จ่ายในการบริโภคบุหรี่และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์คิดเป็นร้อยละ ๓.๕ ของค่าใช้จ่ายครัวเรือน สำหรับจำนวนผู้สูบบุหรี่และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยผู้สูบบุหรี่ลดลงจาก ๑๐.๙๖ ล้านคน หรือร้อยละ ๑๙.๙ ในปี ๒๕๕๘ เป็น ๑๐.๖๘ ล้านคน หรือร้อยละ ๑๙.๑ ในปี ๒๕๖๐ และผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลงจาก ๑๘.๖ ล้านคน หรือร้อยละ ๓๔.๐ จากปี ๒๕๕๘ เป็น ๑๕.๙ ล้านคน หรือร้อยละ ๒๘.๔ ในปี ๒๕๖๐ สะท้อนถึงประสิทธิภาพของมาตรการและการทำงานของภาคส่วนต่างๆ อย่างต่อเนื่อง อาทิ มาตรการรณรงค์ลดการสูบบุหรี่ ได้แก่ โครงการ ๓ ล้าน ๓ ปี เลิกบุหรี่ทั่วไทยเทิดไท้องค์ราชัน มีผู้เข้าร่วมโครงการตั้งแต่เดือนมิถุนายน ๒๕๕๙ จนถึงปัจจุบัน จำนวน ๑.๒ ล้านคน คิดเป็นประมาณร้อยละ ๑๑ ของผู้สูบบุหรี่ มีผู้เลิกบุหรี่ได้อย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า ๖ เดือน จำนวน ๑๒๙,๖๙๘ คน โครงการสถานศึกษาปลอดบุหรี่เพื่อป้องกันผู้เสพยาใหม่ การประกาศห้ามสูบบุหรี่ในพื้นที่บริเวณชายหาด ๒๔ แห่งใน ๑๕ จังหวัด เพื่อความสะอาดและสิ่งแวดล้อมปลอดควันบุหรี่ เกิดผลดีต่อสุขภาพนักท่องเที่ยว และจากการประเมินผลการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาปี ๒๕๖๐ พบว่าการรณรงค์ทำให้กลุ่มผู้ดื่มร้อยละ ๘๕.๒ เกิดความตระหนักในพิษภัย และพยายามลด ละ เลิก เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยมีการปรับเปลี่ยนจากการดื่มปกติเป็นงดดื่มตลอดช่วงเข้าพรรษาร้อยละ ๓๗.๙ งดเป็นบางช่วงร้อยละ ๑๕.๑ และไม่ดื่มน้ำแอลกอฮอล์ ๑๔.๕ การเลิกเหล้าเป็นเวลา ๓ เดือน สามารถช่วยลดค่าใช้จ่ายของครัวเรือนได้เฉลี่ย ๑,๘๔๔ บาท

๑.๕ คดีอาญารวมยังเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่เป็นคดียาเสพติด จึงต้องอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการป้องกันและปราบปราม

คดีอาญารวมในไตรมาสสองปี ๒๕๖๑ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๓๔.๑ จากไตรมาสเดียวกันของปี ๒๕๖๐ โดยคดีชีวิตร่างกายและเพศ คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ลดลงร้อยละ ๓ และ ๙.๒ ตามลำดับ ขณะที่คดียาเสพติดเพิ่มขึ้นร้อยละ ๔๖.๕ ซึ่งเป็นสัดส่วนร้อยละ ๘๔ ของคดีอาญารวม จากการที่หน่วยงานภาครัฐเฝ้าระวัง สกัดกั้น ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด นำไปสู่การเปิดปฏิบัติการกวาดล้างยาเสพติดทุกพื้นที่ทั่วประเทศ พร้อมกำหนดการขับเคลื่อนมาตรการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภายใต้แผนประชารัฐร่วมใจ ปลอดภัยยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อลดปริมาณผู้เข้าสู่การ

กระทำผิด อีกทั้งนำคนออกจากวงจรการกระทำผิดอันเกี่ยวกับยาเสพติดให้เหินอย่างชัดเจน และไม่ส่งผลกระทบต่อประชาชน และสังคม การขจัดปัญหา ยาเสพติด ให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลจะต้องอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจ จากทุกภาคส่วน รวมทั้งการช่วยเหลือผู้เสพยาเสพติดซึ่งถือเป็นเหยื่อของผู้ค้า ยาเสพติด ควรได้รับโอกาสและการบำบัดรักษา เพื่อให้มีโอกาสได้กลับมาเริ่มต้นชีวิตใหม่ในสังคมอีกครั้ง

๑.๖ การเกิดอุบัติเหตุยังคงเพิ่มขึ้น ภาครัฐเพิ่มมาตรการป้องกันและลดความสูญเสีย ชีวิตและทรัพย์สิน

สถานการณ์การเกิดอุบัติเหตุจราจรทางบกในไตรมาสสองปี ๒๕๖๑ เพิ่มขึ้นจาก ไตรมาสเดียวกันของปี ๒๕๖๐ ร้อยละ ๒๓.๓ มูลค่าความเสียหายเพิ่มขึ้นร้อยละ ๖๓ แต่จำนวนผู้เสียชีวิต ลดลงร้อยละ ๒๑ สาเหตุการเกิดอุบัติเหตุสูงสุดเป็นการขับรถเร็วเกินกว่ากฎหมายกำหนด รถที่เกิด อุบัติเหตุสูงสุดยังคงเป็นรถจักรยานยนต์ร้อยละ ๓๘.๖ ของประเภทรถยนต์ที่เกิดอุบัติเหตุทั้งหมด ภาครัฐ ให้ความสำคัญกับมาตรการป้องกันและลดอุบัติเหตุในประเด็นการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง การรณรงค์ การสร้างวินัยจราจรแก่ผู้ขับขี่ พร้อมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและคุ้มครองความปลอดภัย ทางถนนที่นำไปสู่การลดอุบัติเหตุ อาทิ การปรับปรุงกฎหมายให้มีประสิทธิภาพและทันสมัย ได้แก่ ร่าง พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. .... และการบูรณาการพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. ๒๕๒๒ และ พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ให้เป็นกฎหมายเดียวกัน

๒. สถานการณ์ทางสังคมที่สำคัญ

๒.๑ ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ดีขึ้นเป็น “Tier ๒” จากลำดับ Tier ๒ Watch List

เนื่องจากมีความก้าวหน้าการบูรณาการแก้ไขปัญหายาอย่างมีนัยสำคัญทั้งด้าน การบังคับใช้กฎหมาย การดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด การคุ้มครองดูแลผู้เสียหาย และการป้องกันการตก เป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ทั้งนี้ รัฐบาลยังคงให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ได้นำ ข้อเสนอแนะของประเทศสหรัฐอเมริกาในรายงานการค้ามนุษย์ฯ ประจำปี ๒๕๖๑ ไปดำเนินการ ขับเคลื่อนแก้ไขปัญหามาในประเด็นต่างๆ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์เกิดผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรม ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังกำหนดให้มีมาตรการเร่งรัดการดำเนินคดีค้ามนุษย์ และคดีค้ามนุษย์ที่มีเจ้าหน้าที่รัฐ เข้าไปเกี่ยวข้องให้มีความรวดเร็ว มีการบังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำความผิด การคุ้มครองผู้เสียหาย และ ป้องกันการตกเป็นเหยื่อ รวมทั้งร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ

๒.๒ การลดขยะพลาสติกด้วยการใช้มาตรการที่เป็นรูปธรรมร่วมกับการรณรงค์ให้ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้

ในช่วงระยะเวลา ๒๐ ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยมีการบริโภคถุงพลาสติกหิ้ว ๔๕,๐๐๐ ล้านใบต่อปี เฉลี่ยคนละ ๘ ใบต่อวัน โฟมบรรจุอาหาร ๖,๗๕๘ ล้านใบต่อปี แก้วพลาสติกแบบ ใช้ครั้งเดียว ๙,๗๕๐ ล้านใบต่อปี ซึ่งพลาสติกและโฟมเป็นวัสดุที่ย่อยสลายยาก ต้องใช้เวลาในการย่อย สลายหลายร้อยปี เมื่อไม่ได้รับการจัดการที่ถูกต้องภายหลังการบริโภค ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้ง ทางบกและทางทะเล และข้อมูลของโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติระบุว่าประเทศไทยได้ถูกจัด ให้อยู่ในลำดับที่ ๖ ของประเทศที่มีขยะพลาสติกในทะเลมากที่สุดในโลก

ภาครัฐได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเกิดความตระหนักและเห็น ความสำคัญของปัญหาขยะพลาสติก เช่น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ดำเนินโครงการ

/ทำความดี...

“ทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม” โดยดำเนินกิจกรรมลดใช้ถุงพลาสติกหูหิ้วและงดใช้โฟมบรรจุอาหารในหน่วยงานภาครัฐ อย่างไรก็ตาม ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การลดใช้พลาสติกประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็วและอย่างยั่งยืน คือ การกระตุ้นจิตสำนึกและเปลี่ยนความคิดของคนในสังคม โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ที่จะเป็นพลังสำคัญช่วยลดและแก้ปัญหาขยะพลาสติก ควบคู่กับการเริ่มใช้มาตรการบังคับที่เป็นรูปธรรม อาทิ การให้ผู้บริโภคจ่ายค่าถุงพลาสติก เริ่มจากในห้างสรรพสินค้าหรือซูเปอร์มาร์เก็ตขนาดใหญ่ ซึ่งบรรจุไว้ในแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศด้านสิ่งแวดล้อม ก่อนที่จะยกระดับเป็นการเลิกใช้พลาสติกประเภทใช้แล้วทิ้งไป จนถึงสนับสนุนอุตสาหกรรมทดแทนไบโอพลาสติก

๒.๓ สถานการณ์ปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ

ประเทศไทยมีผู้ต้องขังสูงเป็นอันดับ ๖ ของโลก โดยในช่วง ๑๐ ปี จำนวนผู้ต้องขังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก ๒๐๑,๘๒๙ คน ในปี ๒๕๕๒ เป็น ๓๕๕,๕๔๓ คน ในปี ๒๕๖๑ ขณะที่เรือนจำสามารถรองรับผู้ต้องขังได้ประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ คน ทำให้เกิดปัญหาความแออัด ส่งผลต่อการควบคุมและการแก้ปัญหานิสัย โดยมีสาเหตุจากการกำหนดโทษทางอาญาเป็นหลักนำไปสู่การเพิ่มจำนวนผู้ต้องขัง โดยเฉพาะคดีอาชญากรรม การแก้ปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำจึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงกฎหมาย เช่น การให้ผู้ต้องขังที่อยู่ระหว่างพิจารณา (กรณีที่ไม่เป็นอันตรายต่อสังคมหรือทำให้คดียุ่งเหยิง) อยู่นอกเรือนจำมากขึ้น การมีกฎหมายให้ผู้ถูกตัดสินคดีอาชญากรรมที่ไม่ร้ายแรงและไม่มีประวัติอาชญากรรมอีกเลยหลังรับโทษเป็นระยะ ๕ ปี ได้รับการรับรองว่าไม่มีประวัติอาชญากรรม ฯลฯ การบูรณาการงานทุกภาคส่วนเพื่อให้การแทรกแซงก่อนและหลังปล่อยตัวผู้ต้องขังมีประสิทธิภาพ การสร้างความรู้และปรับทัศนคติประชาชน ตลอดจนการสร้างกลไกการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการอบรมฟื้นฟู ดูแล และให้โอกาสอดีตผู้ต้องขังเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำ

๒.๔ Airbnb เทคโนโลยีกับการเปลี่ยนรูปแบบบริโภคและผลกระทบต่อสังคม

Airbnb เป็นแพลตฟอร์มจองที่พักระหว่างผู้เช่ากับเจ้าของที่พักในท้องถิ่นโดยตรง ส่งผลให้เกิดการแข่งขันและสร้างรายได้ให้กับผู้ให้เช่าท้องถิ่น มีผลกระทบด้านลบคือ การตัดราคา การจัดเก็บภาษีไม่ได้ ปัญหาความปลอดภัยและการรบกวนผู้พักอาศัย ในต่างประเทศมีการออกกฎระเบียบเพื่อลดผลกระทบ เช่น กำหนดให้ลงทะเบียนที่พักและการกำหนดวันและจำนวนที่พักรับเช่า ฯลฯ ประเทศไทยมีที่พักในระบบ Airbnb ๔๓,๒๒๓ แห่ง ในปี ๒๕๕๙ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐๐ จากปี ๒๕๕๘ มีนักท่องเที่ยวใช้บริการ ๗๗๔,๐๐๐ คน ปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายรองรับโดยตรง แม้ผลกระทบที่เกิดขึ้นจะยังไม่ชัดเจน แต่การเติบโตอย่างก้าวกระโดดของ Airbnb ทำให้ต้องมีการเตรียมการรองรับเพื่อให้เท่าทันและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีในการพัฒนาประเทศ

๓. บทความเรื่อง “การพัฒนาเด็กปฐมวัย”

การพัฒนาเด็กปฐมวัยมีความสำคัญและจำเป็นที่สุดต่อการวางรากฐานการพัฒนาความเจริญเติบโตของมนุษย์ในทุกด้าน ขณะที่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเป็นสังคมสูงวัยทำให้เกิดการขาดแคลนแรงงาน ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีทำให้มนุษย์ต้องมีคุณสมบัติที่เรียกว่า “ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑” จึงจำเป็นต้องเร่งพัฒนาทักษะสำคัญนี้ให้เกิดขึ้นกับเด็กรุ่นใหม่ตั้งแต่ปฐมวัยเพื่อให้เป็นแรงงานที่มีประสิทธิภาพสูงสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศได้อย่างต่อเนื่อง ที่ผ่านมารัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ให้ความสำคัญ แต่ยังพบปัญหาภาวะทุพโภชนาการโดยเฉพาะพื้นที่ห่างไกล เด็กวัย ๓-๕ ปี แม้ส่วนใหญ่มีพัฒนาการสมวัย แต่เด็ก ๑ ใน ๔ มีพัฒนาการสงสัยล่าช้า โดยเฉพาะการเข้าใจภาษาที่จะส่งผลถึงช่วงวัยเรียน ขณะที่เด็ก ป.๑ มีระดับ IQ มีค่าเฉลี่ยที่ ๙๘.๑ ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ ๑๐๐

/และอยู่...

และอยู่ในเกณฑ์บกพร่องร้อยละ ๕.๘ ขณะที่อยู่ในเกณฑ์ฉลาดมากร้อยละ ๗.๙ ซึ่งให้เห็นช่องว่างและความเหลื่อมล้ำระหว่างสติปัญญา ส่วนด้าน EQ เด็กร้อยละ ๗๗ อยู่ในเกณฑ์ปกติ แต่เด็กร้อยละ ๒๓ ต้องการการพัฒนาเพิ่มเติม

ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ (๑) ความพร้อมของพ่อแม่ตั้งแต่ก่อนตั้งครรภ์จนถึงการคลอด เช่น ในเรื่องของพันธุกรรม การสูบบุหรี่ หรือดื่มสุรา สารอาหารขณะตั้งครรภ์ อารมณ์ของแม่ เป็นต้น และ (๒) สภาพแวดล้อมและการเลี้ยงดู โดยเด็กจำนวนมากไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ เป็นผลให้การเลี้ยงดูด้วยนมแม่ในช่วง ๖ เดือนแรกมีเพียงร้อยละ ๒๓.๑ บางส่วนถูกเลี้ยงดูโดยสถานดูแลเด็กอ่อน/เด็กเล็ก ซึ่งยังขาดการกำกับดูแลเรื่องคุณภาพมาตรฐาน

ด้านนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัย แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ ได้กำหนดแนวทางพัฒนาให้เด็กปฐมวัยมีสุขภาพกายและใจที่ดี มีทักษะทางสมอง ทักษะการเรียนรู้และทักษะชีวิตเพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ มีกลไกคณะกรรมการระดับชาติ และมีผลดำเนินงานสำคัญคือการให้เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กร้อยละ ๖๐๐ บาทต่อเดือน (๐-๓ ปี) การเตรียมความพร้อมของสุขภาพแม่ ส่งเสริมภาวะโภชนาการของแม่และเด็ก การเลี้ยงดูด้วยนมแม่ การจัดบริการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งการจัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กและหลักสูตรเด็กปฐมวัย โดยยังมีประเด็นท้าทายสำคัญคือ การบริหารจัดการยังขาดเอกภาพและประสิทธิภาพ กรอบคิดการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่คาดหวัง ความเก่ง และระบบนิเวศของเด็กที่เปลี่ยนแปลงทั้งโครงสร้างครอบครัวและการใช้สื่อเทคโนโลยีโดยขาดความระมัดระวัง ซึ่งล้วนส่งผลต่อการพัฒนาการโดยรวมของเด็ก

ดังนั้น การพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรเร่งส่งเสริมการวางแผนครอบครัวและงานอนามัยแม่และเด็กให้ครอบคลุม การส่งเสริมและการเรียนการสอนเลี้ยงดูเด็กให้มีคุณภาพมาตรฐาน การบริหารจัดการเพื่อให้เกิดการบูรณาการงานพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างรอบด้าน ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเสริมพลังพ่อแม่และชุมชนให้ทำกิจกรรมเชิงบวกเพื่อกระตุ้นพัฒนาการ สร้างวินัย และทักษะการคิดเชิงบริหารอย่างรวดเร็ว (EFs- Executive Functions)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบต่อไปด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายทศพร ศิริสัมพันธ์)

เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๔๐๘๕ ต่อ ๓๖๐๑

โทรสาร ๐ ๒๒๘๑ ๒๘๐๓

E-mail: Prasopsri@nesdb.go.th